

„ROBOTCHYJ NAROD“ (THE WORKING PEOPLE)

The official organ of the Ukrainian Social Democratic Party, Affiliated with the S. D. Party of Canada.

THE ONLY UKRAINIAN SOCIALIST PAPER IN NORTH AMERICA

Published monthly by THE EXECUTIVE COMMITTEE OF THE U. S. D. P. OF CANADA Pritchard & McGregor Winnipeg, Man. Subscription \$1.00 a year.

ЧИТАЙТЕ! ЧИТАЙТЕ!

„Робочий Народ“ — одинокі соц. дем. часопис для цілої Америки; вона одна дає те знання, яке повинна мати кожда працююча, клясово-свідомо людина. Хочеш знати, як здобути кращий лад на освіті, то читай все „Робочий Народ“.

„Робочий Народ“ коштує на рік лиш один долар, а адреса до нього є:

ROBOTCHYJ NAROD Box 3658 (St. B.) Winnipeg, Man.

Білінгвалізм.

Боротьба між буржуазією.

Через останній місяць неанглійське населення Манітоби страшенно стурбоване справою двомовної шкільної системи в сій провінції. Новий (ліберальний) уряд Манітоби наповів си запровадити в усіх початкових муніципальних школах науку лише в англійській мові, касуючи виклади французької, німецької, чи української. Сей крок уряду наробив між иншим опозиційний рух у певних верствах манітобського українського населення. І ми недавно бачили як українська депутація ходила з протестом до прем'єра Норіса, читали і читаємо підбурюючі, націоналістичні статі з покликом ратувати рідну мову, в таких часописах як „Канадійський Русин“ та „Український Голос“.

Се питання двомовності не обминуло і соціалістичного робітництва. Намі націоналісти запитали соціалістичного посла в північного Вінніпегу г. Ріга, як він задивляється на ту справу? Ріг відповів, що він двомовної шкільної системи не поспирає. Се викликало обурення в націоналістів і може дати їм причину кидати болотом і на Українську Соціалістичну партію. Тому ми хочемо висказати на сім місці свій погляд на сю справу.

Ми знаємо, що в кожнім політичній русі, розпочатім буржуазією є гарний бік для темного народу і чорне опуканство сховане про політикерів.

Перше пригляньмося хто стоїть за, а хто проти двомовності?

За двомовність стали втрачати тепер уряд консервати та ціла католицька церква, як французька так і українська. Винятком тільки маємо німецьких Менонітів, але ті, як Духобори, вже віддавна борються за свою окрему школу.

Проти двомовності стали ліберали і всі протестантські церкви.

Бувши консервативний уряд зробив був собі з учителів політичних агентів. А щоб вплив учителів був певніший, то до кожної школи давали такого учителя, що розумів, або належав до того самого язика, що фермери того муніципалу. Так треба було консерватам, dlatego вони заклали український та польський учительський семінари і т. д.

Тепер консервати обікрали Манітобу, їх нарід від себе прогнав, але вони мають силу в Доміні, а манітобські консервативні недобитки ще надіють ся скинути лібералів. Ліберальні міністри майже всі протестанти. Тож католицьке пошівство тримається консервативної меншости.

Щоб забезпечити свою партію від консервативних вихованків, ліберали і хочуть скасувати двомовність, аби тій самим відібрати право учительства всім учителям перміттивкам. Знов як протестанти, запроваджуючи чисто англійську освітню школу, тим самим відпихають французьких, та інших посів. Вінніпегські церковні сепаратні школи тратять грошеву допомогу від уряду.

Так що тут ми бачимо перед собою боротьбу лібералів та протестантства з консервою та католицизмом. На ліберальнім боці також стоять англійські північні Оренджмені і вони також найбільше пруть англійцяти Манітобу.

Між Українцями за двомовність ведуть провід епископ Будва, посол від ніякої партії Ферлей та жінка людей, що тримають ся „Українського Голосу“ і „Канадійського Русина“; також звичайно українські учителі по фармах. Після своїх політичних переконань се все явні чи посяйні консервати.

Вони підбурюють українське населення в Манітобі проти лібералів, аби при слідуючих коміпільних виборах забезпечити консерватам більшість в Доміні. Як хо-

дила чутка, то їх підтримує грішма Боб Роджерс з Оттави.

Наше становище.

Нас українських соціалістичних не обходить ні реальна боротьба церков, ні політична боротьба консерви з лібералами, ані націоналісти з своїми мріями.

Для нас і ліберали і консервати однакові політичні вороги, і ми не потребуємо робити для їхнього повалення великого паскудства. Вони повалять си сами, а наша соціалістична опанує Манітобою тоді, коли нарід перейметь ся ідеями соціалізму.

Але се не значить, що ми маємо дивити ся на все те з заложеними руками.

Ми інтернаціоналісти. А справа скасована двомовності розбуджує націоналістичні чуття і родять ворожнечу між робітництвом в сій світовій збиранні народів.

Для націоналістів мова є якимись святоточами, для нас інтернаціоналістів мова є зврядом для порозуміння людини з людиною.

Але людство ще не жало інтернаціоналістичним жетем, се живе будучи. Люди повтворювали до тепер державні закамарки, а в тій державній, чи народній закутні, витворилась більш чи менш розвинена культура. Під ріжними обставинами ріжні народи, чи держави витворили в своїм житю такі річи, яких другий нарід не має. Так приміром Англіїці розвинули світову комерцію і славні демократию, Французи природознавство, Німці математикою, Росіяни силою духа і т. д. Щоб дістатись до тих народних скарбниць, треба мати до них ключі, а такими ключами є знання мов.

До тепер в Манітобі вчилися діти від самого початку в двох мовах, себо вони мали досягнути в своїм житю два ключі до двох народних скарбниць. Шовіністи ліберали хочуть тому молодому манітобському поколіню відібрати доступ до вищих культур окрім англійської. Хоч ми всі знаємо, що англійська культура така сама півбока, як і інших народів, і тільки злучені ті культури до купи дають певну цілість.

І вонож то хочуть ліберали опрабувати? Та фермерських та робітничих дітей, котрі окрім початкової школи нічого більше в своїм житю не побачуть! Але ті ліберальні буржуази для своїх дітей в каледжах мають науку в кількох мовах!!!

Тож скасоване двомовної шкільної системи ми уважаємо несправедливістю і нападництвом. І наша Українська Соціалістична партія в сій справі в острій опозиції ліберальному уряду Манітоби.

Що до становища г. Ріга в справі двомовної шкільної системи, то можна в часті оправдати його тим, що він не виступав виборчого округу, де така шкільна система існує і не виступав проти двомовних шкіл в парламенті, а тільки висказав свій погляд на сю справу на мітінгу, коли о се був запитаний. І ми певні, що він не зробив се зі злої волі до котроїсь народности, а лише тому, бо таке його особисте переконання і таке становище кавав заняті йому в сій справі місцевий Центральний Комітет Соц.-дем. Партії. В кожнім разі посол Ріг за те, що він робить і каже, хай сам і відповідає.

Рівноправність жінци.

Манітобські жінци добила ся врешті права голосування. Таке право признав їм манітобський парламент при кінці минушого місяця.

Серед манітобських жінци і прихильників жінської рівноправности запанувала невичайна радість.

Не можемо і ми не висловити в правду сього нашої щирої втіхи. Ми соціал-демократи, коті завжди і всюди домагаємо ся для жінци таких самих прав як і для мушци, радісно вітаємо манітобських жінци в їхніх правом голосованні.

Навчені многими досвідами, ми прекрасно знаємо, що в перших печатках практикованя своїх політичних прав, жінци будуть по стороні капіталістичних партій проти соціалістів. Передовсім тому, що наразі сими правами в'уमितь повкостувати ся переважно жінци буржуазних кружків, підчас коли „дочки пролетаріяту“, ті раби сімейних купів і всяких пересудів, не скоро осмілять ваяти ся за „політику“. Відак й тому, що для жінци взагалі треба буде перейти політичну школу, заки они будуть могли орієнтувати ся з котрим політичним гуртом мушци, з котрою політичною партією їм треба буде лучити ся.

Вільність жінци буде однак в часом з нами. Говоримо більшість, бо значно більше чим половина жінци Манітоби, се мійські пролетарки і фермерки, котрих інтереси хіба не межують з інтересами невеличкого гуртка жінци буржуаок.

Для потвердження сего, що ми сказали, можемо подати багато фактів з історії жіночого руху.

Майже всюди, де лиш тільки жінци діставали політичні права, бувало так, що енергію они держали ся здалека від соціалістів хоч соціалісти помагали їм в добуваню тих прав. При перших голосованях они

попирали капіталістичні і всякого рода консервативні партії. Разичий примір сего дали вибори в Шікаго відбувші ся минушого року. При виборі мейора, на демократичного кандидата голосувало 93,965 жінци, на республіканського 59,734, прогресивного 324, а на соціалістичного лиш 227.

З часом відносини зміняють ся. Жінци заинтересовані борбою в суспільнім алом, стають по стороні соціалістів.

Вибрані до законодавчих тіл та на всякі уряди, они не раз сміло подають свою руку соціалістам. Они часто вносять проекти законів, котрих соціалісти любляють ся, та поперакють проекти законів вношені соціалістами.

Незаперечним фактом є, що майже всюди, де жінци користають ся виборчим правом, там на просвіту видає ся більше грошей, там діти краще забезпечені законами, там успішно ведеть ся борба з алкоголізмом, там слобні закони змінені на користь жінци, там піднятий моральний рівень всіх кандидатів на всякі уряди і пр. пр.

Загляньте до тих стейтів Злучених Держав — вітчизни жіночого руху — де жінци мають такі самі політичні права як і мушци, або ще краще, до Австралії, Нової Зеландії, Фінляндії, Данії, Ісландії, а переконаете ся, що соціалісти не помиляють ся стаючи завжди в обороні політичних прав жінци. Жінци не лише може вміло займатися політикою, але она в суспільній господарці буває часом пожаточніша чим мушчина.

Жінци трудять ся поруч мушци всюди. Она завоювала собі місце у всіх ліберальних професіях. Ми стрічаємо жінци учительок, лікарів, адвокатів, інженерів, архітектів, маларів, журналістів, писателюк і пр. Она в промислі і в торгівлі. Європейська жінци гарує й при полевих роботах. Американці признають, що се робота не для жінци.

Чому ж би, отже, тій жінци крім обовязкового права на працю не мати і політичних прав?

Тому жінци не могли слухно добивати ся політичних прав для себе.

Жінський рух почав ся найскорше — при кінці XVIII столітя — в Америці. Звіліс він скоро переніс ся і до Європи. Дотепер є двайцять шість національних жіноських організацій злучених в одну спільну всесвітню організацію, так звану „Інтернаціонал Софрідж Елайнс“.

Зі зростом тих жіноських організацій ростуть також і організації темних духів, котрі за всяку ціну не хотять допустити жінци до політичної рівноправности. Америка, між иншими вкрита сіткою таких організацій, є люди котрі хотіли б і котрим залежить на тім, щоб жінци задержали хатнім рабом.

Що ж нам сказати про нашу жінцину прибату всяким лихом, та ще й горою всяких забобонів, пересудів?

Дотепер не вільно є було і словом мішати ся до „політики“. На фармах великим прогріхом вважає ся, єсли жінка сягне рукою на газетоку.

— Ото гадинка! — кричать наші темні фермери... І несе ся неслася про таку гадинку по цілій колюнії. Горе такій жінці.

Чиж можна було дотепер в виду такої темноти думати про організацію наших жінци?

А тепер!! Чи має остати ся по давньому?

Поповнилибсьмо великий злочин супроти наших жінок і себе самих, єсли ми ще й тепер не освідомляли наших жінок, не організували їх і не вчили „політики“. Не забуваймо що жінка капіталіста не лишиться ся „коло коцюби“. Наш ворог буде вдвоє сильніший.

Щоби отже, до грядучих політичних кампаній не стали ми з ослабленими силами проти зміцненого ворога, ведім в наші ряди наших жінок.

Плебей.

Родимці!

Чи хочете заобезпечити ся на \$1000. на випадок каліцтва, тяжкої слабости або смерти?

Єсли так то вступайте в члени до УКРАЇНСЬКОГО ЗАПОМОГОВОГО ТОВАРИСТВА в КАНАДІ.

Виповнивши в члени Укр. Зап. Тов. в Канаді, Ви забезпечите себе і свою родину. Во на випадок каліцтва, тяжкої слабости дістаете допомогу, а в разі смерті, Ваша родина ся сподосміє дістать помертве.

Членське платати ся лише через двайцять років по \$10 на рік. По двайцятьох роках член перестав платити однак є членом і має право до виплати на \$1000.

Членом товариства може бути кожда особа, мушчина або жінка сїмнадцяти 16-ть а не більше як 45 років свого життя.

Ціль Товариства гарна і пожиточна, тому кождий Українець і Українка повинні належати до УКРАЇНСЬКОГО ЗАПОМОГОВОГО ТОВАРИСТВА в КАНАДІ.

ПАМ'ЯТАЙТЕ РОДИМЦІ!, що в єдності є сила, а помагати собі завжди не то се діло святє.

Ті що хочуть вступити в члени або записати ся в члени Товариства в інших містах, фармах або іноземних, звольте писати на адресу: The Ukrainian Benevolent Society of Canada 9717 JASPER AVE. EDMONTON.

ВІЯ Фальш

„Робітниця“... ршої конференції протоколу є по... тся ухвала: Дописі злочинні в „Гітлик“, а критична виходить по... к перечеитаем з у... конаємось, що у... шапері. Хто в товаришів... ой найкраще знає... итавши виходить пр... що секретарі конференції, позмилювали деякі вая і не подали їх... лені.

Покручено іменні ті току, де говорить Д. П. Канаді. В пр... ся точка на порядок... сію, в котрій забирали укічено ухвалено о... рить ся, що делегати Дмитришин і Пантел... котрих стороні ста...

Тоді Світєнський... відповідий моїх мало... П. в Канаді ядав П... на (?) в Краї, і сь... тоби я чернив других... тової участі в господ... казався дуже підозрі... і відпоручники У. С... жули ся в галі, а се то... що з тим нечестим ді... навлажж своєю мово... вагами немовби на се...

Передовсім заяв... тоби в розведеній дво... забирали голоса всі де... так тоді, коли вище є... днений сейчас забра... вибрати двох бесідни... рита. Гудякова од... тому, що Січійський... стнякам конференції... ці відносно У. С. Д...

Неправдою є те, п... У. С. Д. П. висказали... по їх стороні став так... люці зістали перегол... коби інших делегатів... щоби ми вийшли з са... мий революцій нікто... чинський перечеитав р... канадійських делегат...

Чи Кр

По перечеитанку р... і поставив мені слідую...

Своб

З думок бувшого п... Дорогоцінна, бл... же бути оціненою в є... сі, після єї дісної ці... єї був утратив. Він т... ти єї з неволею.

Тільки чоловік, в... ретернів на собі тюр... ши потім є неї і опі... перішної свободи, м... на переведене межн... релєлю.

Як отже поняти... рештанта, котрий ви... царства в царство св... солотно протинне ол... що оставлена ним ти... тільки частиною, ма... лакої, немірної кат... ся волею, свободним... відривняєт ся від п... єї каторга є невідим... длатого може бути, і... коначним є пережити... ру она називає отвер... Там тюрма обве... реліанам парваном...